

ŽENE IZA ZATVORENIH ŠALONA

Prelistavam knjige venčanih iz druge polovine XIX veka Srpske pravoslavne crkve Prenosa moštiju Svetog oca Nikolaja i Rumunske crkve Svete Trojice u Deliblatsu. Lepa ,stara imena :Ana, Angelina, Anastasija, Amalija, Avelina, Adelina ...i muška Atanasije, Aksentije, Adam, Andrej, Aleksandar...sve mladići i devojke koji su sklapali brakove sa 17, 18,19 ,20 i najviše 22 god. i to uglavnom po nacionalnoj osnovi. Mahom su iz zemljodelskih porodica,zanatlijskih (čizmara, vodeničara, kovača, kolara..)i nešto malo trgovačkih i posedničkih porodica. Brakovi su se sklapali najviše u mestu Deliblato , Gaj, Bavanište, Ostrovo, Petrovo Selo, Novo Selo,a retko su to varošice Kovin, Bela Crkva, Pančevo i Vršac.Veliku ulogu u sklapanju brakova imale su provodadžije, dok je imućnije devojke udavao „miraz“ koji su unosile u novu bračnu zajednicu. Pored devojačke spreme i mekog rublja u miraz se unosile šivaća mašina, mašina za pređu vune, razboj za tkanje ,niska dukata, nameštaj a neretko i zemlja. Na taj način devojka je pomagala materijalni položaj porodice u koju je odlazila i obezbedila ličnu egzistenciju.Napuštajući roditeljsku kuću odricala se dela nasledstva u korist braće i kako se to tumačilo bila je“ namirena“. One koje su odlazile u grad udavale su se za starije trgovce, posednike, i obrazovane ljude.Svoja životna iskustva prenosile su ženama na selu.

Seosko stanovništvo živelo je uglavnom u kućama od nabijača, banatski tip kuća sa čelom do ulice,prozorima sa drvenim šalonima, u kuću se ulazilo na kapidžik, pored kojeg je bila velika drvena kapija. Od proleća do jeseni živelo se „pod ambar“a u glavnoj kući bile su spavaća i gostinska soba.U njoj se između dva prozora nalazila ikona kućnog svetitelja i ona se koristila u retkim prilikama. Pod je bio zemljani ,premazivao se crvenom bojom i zastirao krparama koje su žene ručno tkale. Veći deo pokućstva bio je ručne izrade od drveta, pruća, trske, rogoza i pečene zemlje.Iz tog perioda ostali si zemljani sudovi,burad, naćve, korpe, kotarice i saćurice,pletene stvari ,natege i sl. koje su izrađivale zanatlije. Iza zatvorenih šalona, žene su pored ostalih kućnih poslova tkale na razboju kudeljno i laneno platno i šile odeću za ukućane. Prele su vunu i plele čarape, marame i džempere, kape i rukavice za zimu. Tkale su ćilime ,vezle rublje na kojem se često nalazio i monogram,(početno slovo imena i prezimena vezilje) koje je ostajalo za potomstvo. Bogatstvo rukotvorina žena su NARODNE NOŠNJE sa elementima nacionalne kulture , koje se i danas čuvaju u muzejima i škrinjama u pojedinim domaćinstvima. Sve su to radile iza zatvorenih šalona gde je ostala jedna mladost, devojački snovi , bezbroj neostvarenih želja i neprospavanih noći. Bile su skromne u odevanju, uzorne domaćice i majke, koje su iza sebe ostavile brojno potomstvo . U sve poslove koje su nosile na svojim krhkim plećima utkale su ljubav , dobrotu i plemenita osećanja. Šaloni se danas sve ređe viđaju na kućama,a uvođenje struje, vode i razvoj industrije menja izgled i život na selu. Ostaju sećanja , da se pamte.

Foto... kuća sa šalonima, ,predmeti iz pokućstva, mašina za pređu vune i ćilim, primeri veza kod Srba i Rumuna (nošnje) i sl.

Prilog Vera Meza , učiteljica u penziji iz Deliblata .

iz 1931. godine

Jastuč
za bebe

Nošnje: učiteljica Firuca I Lina Musta